

1. Ιστορική Εισαγωγή

Στα τέλη του 3^{ου} μ.Χ αιώνας, ο αυτοκράτωρ **Διοκλητιανός** (284-305 μΧ), για να βελτιώσει την διοίκηση της απέραντης αυτοκρατορίας, την χώρισε στα 4 (τετραρχία). Υπήρχαν δύο Αύγουστοι, ένας στην Ανατολή και ένας στη Δύση. Ο καθένας προσέλαβε έναν βοηθό. Οι δύο βοηθοί τους ονομάστηκαν Καίσαρες.

Αρχικά ο Διοκλητιανός, με έδρα την Νικομήδεια της Βιθυνίας προσέλαβε συνάρχοντα του τον γενναίο στρατηγό Μαξιμιλιανό, που διοικούσε τις επαρχίες της Γαλατίας.

Το 306 πέθανε ο πατέρας του Μεγ. Κωνσταντίνου **Κωνσταντίος Χλωρός**, Καίσαρας στη Γαλατία και ο στρατός ανεκήρυξε στη θέση του τον γιό του **Κωνσταντίνο**, που ανεδείχθη **Μέγας** στην Ιστορία, **Άγιος** και **ισαπόστολος** στην Εκκλησία.

Ο Κωνσταντίνος γιός του στρατηγού Κωνσταντίου Χλωρού και της Αγίας Ελένης, που ήταν Χριστιανή, γεννήθηκε το 273 μΧ στην Νίσσα της Σερβίας. Πήρε στρατιωτική μόρφωση και γρήγορα ανελίχθηκε ανώτερος αξιωματικός του στρατού. Το ίδιο έτος, που τα στρατεύματα της Γαλατίας ανεκήρυξαν Καίσαρα τον Κωνσταντίνο, στη Ρώμη ο λαός, δυσареστημένος από την βαριά φορολογία επανεστάτησε και ανεκήρυξε αυτοκράτορα (Αύγουστο) τον **Μαξέντιο**. Ο Μαξέντιος θέλησε να επεκτείνει τα σύνορα της επικράτειας του και ήρθε σε σύγκρουση με τον Κωνσταντίνο.

Ο Κωνσταντίνος κινήθηκε πρώτος προς την Ιταλία με ολιγάριθμο στρατό. Οι στρατηγοί του, από προκατάληψη δίσταζαν να προχωρήσουν προς τη Ρώμη. Ο Κωνσταντίνος ενώ βάδιζε κατά της Ρώμης, είδε μέρα μεσημέρι στον ουρανό **λαμπρό φωτεινό σταυρό** με τις λέξεις «**έν τούτῳ νίκα**». Ο Κωνσταντίνος, εννόησε ότι το μήνυμα του οράματος ήταν, ότι έπρεπε να στηριχθεί στους Χριστιανούς. Αμέσως κατασκεύασε λάβαρο με τον Σταυρό και τα δύο αρχικά του ονόματος του Χριστού: ΧΡ. Το λάβαρο με το σημείο του Σταυρού και τα αρχικά του Χριστού, εμπύχωσε πολύ τους Χριστιανούς στρατιώτες του. Νίκησε τον αντίπαλό του στο Τουρίνο και στην Ουκρόνα και έφθασε έξω από την Ρώμη. Το 312 νίκησε τον Μαξέντιο στη Μουλβία γέφυρα και εισήλθε θριαμβευτής στη Ρώμη.

Έτσι έμεινε ο μόνος Αύγουστος στη Δύση. Στην Ανατολή επίσης ο **Λικίνιος** ήρθε σε σύγκρουση με τον συνάρχοντα του Μαξιμίνο, τον οποίο ενίκησε σε μάχη κοντά στην Ανδριανούπολη. Έτσι και στην Ανατολή έμεινε ο Λικίνιος μόνος άρχοντας (Αύγουστος). Ο Λικίνιος υπήρξε ειδωλολάτρης και διώκτης των Χριστιανών, ενώ ο Κωνσταντίνος τους συμπαθούσε χάρη στην μητέρα του Ελένη, που ήταν Χριστιανή. Ο Κωνσταντίνος, δεν υποστήριξε από την αρχή ανοιχτά τους Χριστιανούς, για να μην δυσареστήσει τους ειδωλολάτρες. Επεδίωξε την ισορροπία ανάμεσα στην παλιά και στη νέα θρησκεία, με σαφή απόκλιση προς την νέα. Μετά το όραμα του «**έν τούτῳ νίκα**» αποφάσισε να τους βοηθήσει.

Το 313μ.Χ. μαζί με τον συνάρχοντα του Λικίνιο εξέδωσαν το περίφημο **διάταγμα ανεξιθρησκείας των Μεδιολάνων**, που προέβλεπε θρησκευτική ελευθερία για

όλους τους Ρωμαίους. Έτσι σταμάτησαν οι διωγμοί, που είχαν ταλαιπωρήσει τους Χριστιανούς για τρεις αιώνες και επεστράφησαν όσα είχαν δημευθεί από την περιουσία της Εκκλησίας. Η Εκκλησία βγήκε από τις κατακόμβες και άρχισε την κατασκευή λαμπρών ναών.

Το 323 οι δύο Αύγουστοι, (ο **Λικίνιος** στην Ανατολή και ο **Κωνσταντίνος** στη Δύση) ήρθαν σε σύγκρουση. Σε μάχη κοντά στην Ανδριανούπολη ο Λικίνιος ηττήθηκε κατά κράτος. Ο Κωνσταντίνος τον έθεσε αρχικά υπό περιορισμό, διότι είχε συζευχθεί την αδελφή του. Ο Λικίνιος όμως έκανε συνωμοσία και στάση εναντίον του, η οποία του στοίχισε την ζωή. Έτσι ο Κωνσταντίνος το 323μ.Χ. έγινε μονοκράτωρ μιας απέραντης αυτοκρατορίας. Στη Ρώμη του έκτισαν αψίδα θριάμβου και έκαμαν θυσίες. Ο Κωνσταντίνος αρνήθηκε να θυσιάσει και έφυγε στην Ανατολή, για να μεταφέρει την πρωτεύουσα του κράτους, στο σημείο που είχε κτισθεί η αποικία των Μεγαρέων, το Βυζάντιο.

2. Η αίρεση του Αρείου- Α΄ Οικουμενική Σύνοδος

Λίγα χρόνια μετά την έξοδο της Εκκλησίας από τις κατακόμβες (με το διάταγμα των Μεδιολάνων), την Εκκλησία συντάραξε η αίρεση του Αρείου. Ο κόσμος της αυτοκρατορίας διχάστηκε. Κινδύνευε η συνοχή του κράτους. Μπροστά σ' αυτόν τον κίνδυνο ο Κωνσταντίνος συγκάλεσε την Α΄ Οικουμενική Σύνοδο (κατά το πρότυπο της Αποστολικής Συνόδου στα Ιεροσόλυμα το 48 μ.Χ) προς αντιμετώπιση της αιρέσεως.

Ο **Άρειος** ήταν πρεσβύτερος στην Αλεξάνδρεια. Επηρεασμένος από την νεοπλατωνική φιλοσοφία, θέλησε να ερμηνεύσει το πρόβλημα του Θεού και δή της Αγίας Τριάδος. χρησιμοποιώντας το φιλοσοφικό γνωμικό «**Δύο τέλεια ἐν γενέσθαι οὐ δύναται**», εννοώντας ότι ο Υιός δεν είναι δυνατόν να είναι τέλειος Θεός, όπως ο Πατήρ. Επίσης για τον Υιό έλεγε «**ἦν καιρὸς ὅτε οὐκ ἦν**» δηλ. ότι ο Υιός δεν ἦτο «**αἰδῖος**», συναἰδῖος με τον Πατέρα. Έτσι, ἀπέρ-ριπτε την ισότητα και ομοουσιότητα του Υιού προς τον Πατέρα, και την αἰδιότητά Του. Δίδα-σκε ότι ο Υιός δεν είναι τέλειος Θεός όπως ο Πατέρας, αλλά το τελειότερο κτίσμα του Πατρός.

Η Α΄ Οικουμενική Σύνοδος έλαβε χώρα στη Νίκαια το 325 μ.Χ., διότι το κτίσιμο της Νέας Ρώμης (Κων/λης) δεν είχε ακόμα τελειώσει. Στη Σύνοδο συμμετείχαν 318 θεοφόροι Πατέρες. Μετά από εκτενή συζήτηση, στην οποία πρωταγωνίστησε ο Μέγας Αθανάσιος, τότε διάκονος του Πατριάρχου Αλεξανδρείας Αλέξανδρου, ο Αρειανισμός καταδικάστηκε. Ο Άρειος πήρε άδεια να λειτουργήσει σε Ορθόδοξο Ναό της Κων/λεως, παρά την θέληση του τότε επισκόπου Αλεξάνδρου, αλλά δεν πρόλαβε. Μετά από ολονύκτια προσευχή του επισκόπου Αλεξάνδρου, τον βρήκε αιφνίδιος θάνατος σε μια από τις δημόσιες τουαλέτες της Κων/λεως, όπου άνοιξε η κοιλιά του και χύθηκαν τα σπλάχνα του. Η Α΄ Οικουμενική Σύνοδος συνέταξε τα οκτώ πρώτα άρθρα του «**Συμβόλου της Πίστεως**».

3. Μεταφορά της πρωτεύουσας στην Ανατολή-Κτίσιμο της Νέας Ρώμης

Στις αρχές του 4^{ου} αιώνα, η Ρωμαϊκή Αυτοκρατορία παρουσίαζε σαφή συμπτώματα μααρα-σμού. Η περήφανη Ρώμη κατέρρεε κάτω από τις επιθέσεις και την διείσδυση των βαρβαρικών φυλών του βορρά, κυρίως γερμανικών. Αυτό έμεινε στην Ιστορία ως «κατά-στροφή του αρχαίου κόσμου». Η Ρώμη ήταν πιστή στην ειδωλολατρεία και ζούσε με τις αναμνήσεις από το παλιό πολίτευμα. Οι περισσότεροι Χριστιανοί ζούσαν στην Ανατολή.

Ο Κωνσταντίνος δεν συμπαθούσε τη Ρώμη, που ήταν βουτηγμένη στην χλιδή και στην ηθική παρακμή. Οραματίστηκε ένα νέο κόσμο πιο ανθρώπινο, βασισμένο σε πιο υγιείς αρχές. Διέβλεψε ότι το μέλλον ήσαν οι Χριστιανοί με την νέα τους πίστη. Γι' αυτό αποφάσισε την μεταφορά της πρωτεύουσας του Ρωμαϊκού κράτους στην Ανατολή, στο Βυζάντιο.

Το Βυζάντιο υπήρξε ελληνική αποικία των Μεγαρέων, που με αρχηγό τον **Βύζαντα** κτίστηκε το 658 π.Χ. Η γεωγραφική του θέση ήταν εξαιρετική. Ήταν το σημείο συναντήσεως δύο ηπείρων, της Ευρώπης και της Ασίας και δύο θαλασσών, της Προποντίδος και της Μαύρης Θάλασσας. Ως εκ τούτου ήταν σταυροδρόμι εμπορίου και πολιτισμών.

Οι εργασίες ανεγέρσεως της νέας πόλεως άρχισαν το 326μ.Χ. και κράτησαν έως το 336 μ.Χ. Ο ίδιος ο Κωνσταντίνος χάραξε τα όρια της πόλεως. Κατασκευάστηκαν τείχη, λιμάνια, κτίστηκε ο Ιππόδρομος, το «**Παλάτιον**» και οι ναοί της Αγίας Ειρήνης, της Αγίας Σοφίας και των Αγίων Αποστόλων. Μεταφέρθηκαν έργα τέχνης από διάφορες περιοχές. Τα εγκαίνια έγιναν το 330μ.Χ. με μεγάλη λαμπρότητα. Αρχικά η πόλη ονομάστηκε «**Νέα Ρώμη**» από τον ίδιο τον Κωνσταντίνο και αργότερα από τους διαδόχους του Κωνσταντίνου, της δόθηκε το όνομα του ιδρυτή της «**Κωνσταντινούπολης**»

Η μεταφορά της πρωτεύουσας είχε τεράστια σημασία για τον Ελληνισμό και τον Χριστιανισμό. Το κράτος από Λατινικό-Ρωμαϊκό μεταλλάχθηκε σταδιακά σε Ελληνικό και Χριστιανικό. Υπήρξε για χίλια χρόνια το κέντρο ενός πολυεθνικού κράτους με συνεκτικό κρίκο την Χριστιανική πίστη. Παρήγαγε έναν αξιοζήλευτο πολιτισμό και αποτέλεσε για 1000 χρόνια τον κυματοθραύστη των βαρβαρικών επιδρομών που απειλούσαν την Δύση.

4. Εύρεση και πρώτη ύψωση του Τιμίου Σταυρού

Στις 6 Μαρτίου του έτους 326, η Αγία Ελένη, μητέρα του Μεγ. Κωνσταντίνου βρήκε μετά από πολύμηνες ανασκαφές, στον λόφο του Γολγοθά τρεις σταυρούς. Στο σημείο που ανευρέθησαν οι τρεις σταυροί φύτευε ένα αρωματικό φυτό, που απεκλήθη «**βασιλικός**». Ποιός όμως από τους τρεις Σταυρούς, που βρέθηκαν, ήταν ο Σταυρός του Κυρίου; Ο Θεός δεν άφησε αναπάντητο το ερώτημα της Αγίας Ελένης.

Την ώρα εκείνη πέρναγε η κηδεία μιας γυναίκας, που είχε πρόσφατα πεθάνει, σταμάτησαν την κηδεία και εναπέθεσαν το φέρετρο με το σώμα της νεκρής

γυναίκας διαδοχικά στον καθένα από τους τρεις Σταυρούς. Και Ω! του θαύματος! Σ' έναν από τους Σταυρούς η νεκρή αναστήθηκε. Ο Θεός είχε δώσει **«θαυμαστό σημείον»**.

Η αυτοκρατορία ολόκληρη συγκλονίστηκε από την θαυμαστή είδηση. Το γεγονός της ευρέσεως του Τιμίου Σταυρού, συνδυάστηκε αυθόρμητα με τον θρίαμβο της πίστεως. Ύστερα από τρεις αιώνες σκληρών απηνών διωγμών και αφού το δένδρο της πίστεως ποτίστηκε από το αίμα 11 εκατομμυρίων γνωστών μαρτύρων, η Εκκλησία βγήκε ελεύθερη και ένδοξη από τις κατακόμβες. Από τότε άρχισε να εορτάζεται η ανάμνηση της ευρέσεως του Τιμίου Σταυρού. Επειδή όμως, η εορτή έπεφτε στο μέσον της Μεγ. Σαρακοστής, σε περίοδο πένθους και κατανύξεως, παρέμεινε μεν η τιμή προς τον Σταυρόν στην πλησιέστερη Κυριακή της Σταυροπροσκυνήσεως, μεταφέρθηκε όμως η ανάμνηση της ευρέσεως του Τιμίου Σταυρού, στην εορτή της Υψώσεως στις 14 Σεπτεμβρίου.

Στις 14 Σεπτεμβρίου του 335 μ.Χ έγιναν τα εγκαίνια του μεγαλοπρεπούς ναού της Αναστά-σεως, οποίος κτίστηκε από την Αγία Ελένη, προκειμένου να τοποθετηθεί εκεί ο Τίμιος Σταυρός.

Ο Μεγ. Κωνσταντίνος πέθανε το 337 μΧ, αφού προηγουμένως βαπτίσθηκε Χριστιανός. Η Εκκλησία τον ανακήρυξε Άγιο και Ισαπόστολο και η ιστορία Μέγα.

5. Ο Σταυρός σύμβολο της υπέρτατης θυσίας του Χριστού

Ο σταυρός, που τον έφτιαχναν από δύο χονδρά ξύλα, χρησίμευε από τα αρχαία χρόνια στους Πέρσες, στους Αιγυπτίους, στους Συρίους και σε άλλους ανατολικούς λαούς ως όργανο θανατικής καταδίκης για τους εγκληματίες ή τους δούλους. Ο σταυρικός θάνατος ήταν αργός, βασανιστικός και επώδυνος, εθεωρείτο η πιο ατιμωτική τιμωρία. Από αυτούς τους λαούς τον πήραν και οι Ρωμαίοι και καθιέρωσαν τον σταυρικό θάνατο μόνο για τους δούλους και για τους ξένους εγκληματίες. Εξ αιτίας αυτής της συνήθειας καταδίκασαν σε σταυρικό θάνατο και τον Ιησού Χριστό.

Οι Χριστιανοί καθιέρωσαν τον Σταυρό ως **σύμβολο της υπέρτατης θυσίας του Χριστού** για την σωτηρία της ανθρωπότητας. Από την ημέρα που ο Χριστός ξεψύχησε πάνω στον σταυρό, ο σταυρός από όργανο της πιο ατιμωτικής θανατικής καταδίκης, έγινε το ευλογημένο σύμβολο της σωτηρίας του ανθρωπίνου γένους.

Από τον 3^ο αιώνα, άρχισαν οι Χριστιανοί να κάνουν το σημείο του Σταυρού, όταν ήθελαν να προσευχηθούν ή να ζητήσουν την βοήθεια του Χριστού. Η Αγία Ελένη μετά από επίμονες προσπάθειες και ανασκαφές βρήκε τον Τίμιο Σταυρό του Χριστού και τον ύψωσε στον μεγαλοπρεπή Ναό της Αναστάσεως, που κατασκεύασε στα Ιεροσόλυμα.

Ο Μέγας Κωνσταντίνος μετά το όραμα με το **«έν τούτῳ νίκα»**, που είδε μέρα μεσημέρι πριν από την μάχη κατά του Μαξεντίου, έφτιαξε λάβαρο με το σημείο

του Σταυρού. Αργότερα έβαλε το σχήμα του σταυρού με τα αρχικά (ΧΡ) του ονόματος του Ιησού Χριστού, στο αυτοκρατορικό του στέμμα, στον μανδύα του και στα νομίσματα που τύπωνε. Τέλος απαγόρευσε πια να γίνονται θανατικές εκτελέσεις με σταύρωση. Συχνά κάτω από τον Σταυρό, οι αγιογράφοι ζωγράφιζαν ένα αρνί, δηλ. τον «**ἀμνό, τόν αἰρόντα τὰς ἁμαρτίας τοῦ κόσμου**» που συμβόλιζε παραστατικά τον Χριστό.

6. Η παγκόσμια ύψωση του Τιμίου Σταυρού

Το 614 μΧ οι Πέρσες κατέλαβαν την Αρμενία, την Καππαδοκία, την Συρία, την Παλαιστίνη και τα Ιεροσόλυμα και πήραν μαζί τους και τον Τίμιο Σταυρό. Ο Αυτοκράτωρ Ηράκλειος μετά από τρεις επιτυχείς εκστρατείες κατανίκησε τους Πέρσες, έκλεισε ειρήνη με τον νέο βασιλιά τους Σιρόη και απαίτησε να αποδοθούν οι αιχμάλωτοι και να επιστραφεί ο Τίμιος Σταυρός. Ο Τίμιος Σταυρός έμεινε 14 χρόνια στην αιχμαλωσία.

Το 629 μ.Χ. επέστρεψε ο Ηράκλειος θριαμβευτής με τον Τίμιο Σταυρό στην Κωνσταντινούπολη. Το 630 ο Ηράκλειος έφερε θριαμβευτικά τον Τίμιο Σταυρό στα Ιεροσόλυμα και τον Ύψωσε στον Ναό της Αναστάσεως, μετά από συγκινητική τελετή με τον Πατριάρχη Μακάριο στις 14 Σεπτεμβρίου. Έκτοτε, η Παγκόσμια Ύψωση του Τιμίου Σταυρού εορτάζεται κάθε χρόνο στις 14 Σεπτεμβρίου.

7. Το νόημα της Παγκόσμιας Ύψωσης του Τιμίου Σταυρού

Το βαθύτερο νόημα του εορτασμού της Παγκόσμιας Υψώσεως του Τιμίου Σταυρού είναι **ο θρίαμβος του Χριστού δια του Σταυρού, επί του θανάτου και των δαιμονικών δυνάμεων.** Διότι :

α. Ο Κύριος με τον θάνατο Του επί του Σταυρού και την Ανάστασή Του, δίνει μια νέα **αισιόδοξη προοπτική** σ' όλη την ανθρωπότητα. Ο τάφος δεν είναι το τέλος της ζωής του ανθρώπου αλλά αρχή μιας άλλης διαφορετικής ζωής και μύηση στα μυστήρια του Θεού. Ο θάνατος νικήθηκε από τον Χριστό, η κυριαρχία του πια είναι προσωρινή και περιορισμένη. Η κατάσταση του θανάτου είναι παροδική, διότι ζούμε με την μεγάλη ελπίδα της αιωνιότητας, προσδοκούντες «Ανάσταση νεκρών» μετά την οποία όλοι οι άνθρωποι θα αποκτήσουν νέο σώμα πιο πνευματικό και άφθαρτο, σαν το σώμα του Αναστημένου Χριστού, που θα είναι μια νέα δημιουργία του Πανάγαθου Θεού.

Ο Σταυρός που οι Χριστιανοί χαράσσουν στους τάφους των "**κεκοιμημένων**" αδελφών τους, διακηρύττει την ελπίδα και την προσδοκία της Αναστάσεως. Είναι το σύμβολο της Αναστάσεως και της αιώνιας ζωής, διότι όπως λέει ο Άγιος Εφραίμ ο Σύρος : «**τούτῳ τῷ ἁγίῳ ὄπλῳ, διέρρηξε ὁ Χριστὸς τὴν παμφάγον τοῦ Ἄδου γαστέρα**» και μας χάρισε καταλ-λαγή (συμφιλίωση) με τον Θεό και αιώνια ζωή μακαριότητος κοντά στο Θεό και στους αγγέλους Του.

β. Ο Σταυρός του Χριστού είναι το **σύμβολο του θριάμβου του Κυρίου επί των δαιμονικών δυνάμεων**. Διότι δια του Σταυρού καταλύθηκε το κράτος του θανάτου και του διαβόλου. Πολλοί άνθρωποι σταυρώθηκαν και πριν και μετά την σταύρωση του Κυρίου, λέει ο ιερός Χρυσόστομος. Και όμως κανέναν από αυτούς δεν φοβούνται οι δαίμονες. Ενώπιον όμως του Σταυρού του Κυρίου, οι δαίμονες φρίττουν και τρέμουν και **«ἀποπηδῶσιν»** δηλ. φεύγουν μακριά **«καθάπερ ἀπό πυρός»** δηλ. σαν να κινδυνεύουν από φωτιά. Ο ιερός υμνωδός στο τρίτο αναστάσιμο τροπάριο του άρθρου του πλ. Δ΄ ήχου ψάλλει : **«Κύριε, ὄπλον κατὰ τοῦ διαβόλου, τόν Σταυρόν σου ἡμῖν δέδωκας. Φρίττει γὰρ καί τρέμει, μή φέρων καθορᾶν αὐτοῦ τήν δύναμιν. Ὅτι νεκρούς ἀνιστᾷ καί θάνατον κατήργησε»**. Επομένως, ο Σταυρός που φέρουν στο στήθος τους οι Χριστιανοί, δεν είναι διακοσμητικός, αλλά ουσιαστικό όπλο του πιστού εναντίον των δαιμονικών δυνάμεων. Ας φροντίζουμε εμείς και τα παιδιά μας, να φέρουμε στο στήθος μας ενσυνείδητα τον Σταυρό σαν πραγματικό φυλακτό και ομολογία πίστεως. Όχι κοκαλάκια νυχτερίδων, κέρατα και χαϊμαλιά και άλλα ανόητα και δυσειδαιμονικά σύμβολα.

8. Το νέο «σταυρικό» ήθος των Χριστιανών

Η διδασκαλία, η συμπεριφορά και τέλος η υπέρτατη θυσία του Χριστού πάνω στον Σταυρό, εισάγει στην μετά Χριστό εποχή, ένα νέο ήθος. Το **ήθος της προσφοράς, της θυσίας και της ανιδιοτελούς αγάπης**. Το ήθος που θα μπορούσαμε να ονομάσουμε **«σταυρικό ήθος»**. Είναι η νέα λογική, η νέα συμπεριφορά που ο Χριστός με την υπέρτατη θυσία Του επάνω στον Σταυρό, έφερε στον κόσμο. Βρίσκεται στον αντίποδα από το ήθος του μακράν του Θεού κόσμου. Το **ήθος του εγωισμού, της αυτοπροβολής, της ματαιοδοξίας, του αριβισμού, της ανεξίτητης χωρίς ηθικούς ενδοιασμούς**.

Όταν οι δύο υιοί του Ζεβεδαίου, μαθητές του Χριστού, Ιάκωβος και Ιωάννης έβαλαν την μητέρα τους να ζητήσει από τον Χριστό, πρωτοκαθεδρία για τους δύο υιούς της όταν γίνει βασιλεύς - (**«εἶπέ ἵνα καθίσωσιν οὗτοι οἱ δύο υἱοί μου, εἷς ἐκ δεξιῶν σου καί εἷς ἐξ ἐυωνύμων σου ἐν τῇ βασιλείᾳ σου»**) (Ματθ. κ΄ 21), - ο Χριστός τους απάντησε, ότι δεν ξέρουν τι ζητούν. Διότι Εκείνος, δεν οδεύει τώρα στην δόξα μιας επίγειας βασιλείας, αλλά στο εκούσιο μαρτύριο του Σταυρού, στο Σταυρικό πάθος. Και το μεν πάθος θα το υποστούν, αλλά οι πρωτοκα-θεδρίες **«οὐκ ἔστιν ἐμὸν δοῦναι, ἀλλ’ οἷς ἡτοίμασται ὑπὸ τοῦ πατρὸς μου»** (Ματθ. κ΄ 23). Οι άλλοι μαθητές όταν έμαθαν το αίτημα των υιών Ζεβεδαίου αγανάκτησαν.

Ο Κύριος με αφορμή αυτό το περιστατικό διδάσκει το νέο ήθος, που πρέπει από εδώ και εξής να έχουν οι γνήσιοι μαθητές του: **«ὁ δὲ Ἰησοῦς προσκαλεσάμενος αὐτούς εἶπε: «οἶδατε ὅτι οἱ ἄρχοντες τῶν ἐθνῶν κατακυριεύουσιν αὐτῶν καί οἱ μεγάλοι κατεξουσιάζουσιν αὐτῶν. Οὐχ οὕτως ἔσται ἐν ὑμῖν, ἀλλ’ ὅς ἐάν θέλῃ ἐν ὑμῖν εἶναι πρῶτος, ἔσται ὑμῶν δοῦλος»** δηλ. οι κοσμικοί άρχοντες και οι μεγάλοι των εθνών καταδυναστεύουν τους λαούς. Στην Βασιλεία του Θεού δεν θα είναι έτσι. Αντιστρέφεται η λογική του κόσμου. Όποιος θέλει να γίνει μέγας ανάμεσά σας, πρέπει να γίνει υπηρέτης τους και όποιος θέλει να

είναι πρώτος, πρέπει να γίνει δούλος τους.

9. Η δια του Σταυρού, σωτηρία του ανθρωπίνου γένους

Ο Σταυρός του Χριστού εκφράζει την **άκρα ταπείνωση** και την μυστηριώδη υλοποίηση της **άπειρης ευσπλαχνίας και αγάπης του Θεού**, για το εκλεκτό δημιούργημά του, τον άνθρωπο. Ο Σταυρός του Χριστού κατά τον Απόστολο Παύλο, αποτελεί «**Ἰουδαίοις μέν σκάνδαλον, Ἕλλησι δέ μωρίαν**» (Α΄ Κορ. α΄ 23). Οι Ιουδαίοι περίμεναν την σωτηρίαν, ως εκδήλωση της δυνάμεως του Θεού επί των εχθρών του Ιουδαϊκού έθνους. Με την λογική αυτή, ο Ιησούς δεν ανταποκρίνεται στις προσδοκίες του Ιουδαϊκού λαού, άρα **δεν είναι ο Μεσσίας όπως τον περιμένουν**. Επομένως είναι εχθρός του Έθνους, και πρέπει να πεθάνει σύμφωνα με τον Μωσαϊκό Νόμο διότι «**ἐποίησε ἑαυτὸν Υἱὸν τοῦ Θεοῦ**».

Η σάρκωση του Υιού και Λόγου του Θεού, του Χριστού και προπαντός το Πάθος Του, διατράνωσε ότι **ο Θεός επεμβαίνει στην Ιστορία**. Τόσο στο Ιουδαϊκό Έθνος, όσο και σ' ολόκληρο τον κόσμο, ως Σωτήρας “Οχι με την δύναμη και την βία, αλλά με την αγάπη, με την ταπείνωση και το έλεος.

Οι Ιουδαίοι είδαν τον μαρτυρικό θάνατο του Χριστού ως **κραυγαλέα αποτυχία**, ως άκρα αδυναμία. Διότι δια της αγάπης δεν επετεύχθη ο σκοπός της σωτηρίας (όπως την νόμιζαν αυτοί, δηλ. ως απελευθέρωση από τον Ρωμαϊκό ζυγό). Ο σκοπός αυτός έπρεπε να επιτευχθεί με δύναμη και βία. Αντίθετα η πρώτη Εκκλησία και ο Παύλος, στην δια του Σταυρού άκρα ταπείνωση του Θεού, βλέπουν όλο το μεγαλείο του Θεού, όλο το μυστήριο της σοφίας και της δυνάμεως του Θεού («**αὐτοῖς δέ τοῖς κλητοῖς Ἰουδαίοις τε καὶ Ἕλλησι, Χριστὸν δέ Θεοῦ δύναμιν καὶ Θεοῦ Σοφίαν**») (Α΄ Κορ. α΄ 23).

Οι Έλληνες σοφοί, πιστεύοντας στην παντοδυναμία της κατά κόσμο σοφίας, θεωρούν **μωρία** την σταύρωση του Χριστού, δηλ. αδιανόητο, το να γίνεται ένας Θεός άνθρωπος και να πεθαίνει στον Σταυρόν τόσο ταπεινωτικά, ως κοινός θνητός, ως δούλος. Θεωρούν μωρία ότι η σωτηρία μπορεί να προέλθει από τον άσημο ξυλουργό της Ναζαρέτ.

Ο γλυκός όμως Ιησούς, με τον Σταυρικό του θάνατο απαντά, ότι η σωτηρία του ανθρώπου (πνευματική βεβαίως και όχι παχυλά υλιστική όπως κατάντησαν να πιστεύουν οι σύγχρονοι του Χριστού Ιουδαίοι), δεν αποτελεί ανθρώπινο κατόρθωμα, αλλά ενέργεια της αγάπης και της χάρις του Θεού. Ο Σταυρός, ως δραστική ενέργεια της αγάπης του Θεού προς τον άνθρωπο, αποκλείει κάθε ιδέα περί **αυτοδικαίωσης** και **αυτοσωτηρίας** του ανθρώπου όπως διδάσκεται στον Βραχμανισμό και στον Βουδισμό. Η αγαπητική όμως κίνηση του Θεού προς τον άνθρωπο δεν μπορεί να έχει αποτέλεσμα χωρίς την **συνέργεια** της ανθρώπινης βουλήσεως. Είναι απαραίτητη η προθυμία και συμμετοχή του ανθρώπου για την καταλλαγή με τον Θεό. Είναι αναγκαία και η ταπείνωση του ανθρώπου για την εκζήτηση του θείου ελέους.

Πάνω στον Σταυρό ο Χριστός έχυσε το αίμα Του για να ξεπλύνει την αμαρτία όλης της ανθρωπότητας (Πρβλ. «**ἔδωκε τὴν ψυχὴν αὐτοῦ** (δηλ. τη ζωὴ Του) **λύτρον ἀντὶ πολλῶν**») (Ματθ. κ' 28). Όμως αυτή η υπέρτατη θυσία, μπορεί να αποβεί **ατελέσφορη** για εκείνους εκ των ανθρώπων, που δεν θα ζητήσουν δια της μετάνοιας το έλεος του Θεού. Με απλά λόγια, ο Χριστός με την Σταυρική του θυσία πλήρωσε το χρέος όλης της ανθρωπότητας. Καθένας όμως από τους ανθρώπους για να οικειοποιηθεί την εξόφληση του χρέους του, πρέπει να συνεργήσει με την θεία χάρη. Να παραδεχθεί τις αμαρτίες του να μετανοήσει, να εξομολογηθεί και να ζητήσει ταπεινά το έλεος του Θεού. Η θεία χάρη θα τον επισκεφθεί τότε, θα τον καθарίσει, θα του εξαλείψει τις ενοχές και θα του χαρίσει την ελπίδα και την βεβαιότητα της καταλλαγής με τον Θεό. Θα διαλύσει τον φόβο της τιμωρίας και της κολάσεως και θα τον κάνει να αισθανθεί τη χαρά της υιοθεσίας των τέκνων του Θεού.

Ο ιερός υμνογράφος εγκωμιάζει ως εξής τον Τίμιο Σταυρό:

«Σταυρός ὁ φύλαξ πάσης τῆς Οἰκουμένης, Σταυρός ἡ ὠραιότης τῆς Ἐκκλησίας,· Σταυρός βασιλέων τό κραταίωμα, Σταυρός πιστῶν το στήριγμα. Σταυρός ἀγγέλων ἡ δόξα, καί τῶν δαιμόνων τό τραῦμα»
Α Μ Η Ν

Χρῆστος Σπ. Χριστοδούλου

ΑΘΗΝΑ 19-9-2007

(Ραδιοφωνική εκπομπή στον Ραδ/κό Σταθμό της Εκκλησίας της Χαλκίδος)